

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ XIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 24 листопада 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

Перекладацькі інновації : матеріали XIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 24 листопада 2023 р. / редкол.: С. В. Баранова, І. К. Кобякова, О. В. Бровкіна та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 259 с.

У матеріалах подані тези XIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Перекладацькі інновації». До збірника увійшли наукові дослідження, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, мовознавства, лінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних літературознавчих досліджень.

Для мовознавців, перекладачів, викладачів і студентів філологічних та перекладацьких факультетів.

speaker's writing. It can be asserted that language and culture are intricately intertwined and cannot exist in isolation from one another.

Therefore, the primary causes of misunderstanding in English-language migration and adaptation discourse include the misperception of information, incorrect interpretation of linguistic means by translators, the stylistics of the text, idiomatic expressions, and semantics. These factors contribute to intercultural barriers and lead to varying levels of awareness among communication participants.

1. Гладуш Н. Ф. Теоретична граматика сучасної англійської мови в таблицях: Навч. посібник. – Київ: ТОВ «ВТС Принт», 2012. – 188 с.
2. Galloway, Nicola, and Heath Rose. 2015. *Introducing Global Englishes*. London: Routledge.
3. Sutter, & Esses. (2021, March 24). *A Qualitative Look at Serious Legal Problems Facing Immigrants in London and Toronto, Ontario*.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ФЕНОМЕНУ ЖИВОПИСУ В АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Перловський І. В.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Черник М. В.

Сумський державний університет

Феномен живопису реалізується завдяки лексико-семантичним та стилістичним засобам, які актуалізуються за рахунок вживання прямих та непрямих номінацій мистецьких реалій в лексико-семантичному полі мистецтва, а також їх доповнення непрямыми вербалізаторами. Розглянемо детальніше реалізацію феномену живопису за прикладами з роману Дена Брауна «Код да Вінчі».

Вербалізація творів живопису за жанром реалізується в англомовних художніх текстах такими прямими номінаціями, як *portrait, sketch, landscape, collage, poster, abstract art* і т.д: *Now, at last, the fresco has been cleaned down to Da Vinci's original layer of paint* [2, с. 266]. Також жанрова належність творів мистецтва експлікується на основі фонових знань реципієнта художнього тексту: *Across the room, Sophie Neveu felt a cold sweat breaking across her forehead scanning the entire area around another Da Vinci* [2, с. 142].

Живопис передбачає вербалізацію візуальних засобів передавання знаків. Матеріал для створення творів живопису передбачає номінацію поверхні, на яку митець наносить зображення (canvas, paper), наприклад: *He pulled up another slide — a pale yellow parchment displaying Leonardo Da Vinci's famous male nude — “The Vitruvian Man”* [2, с. 103]; та матеріалів, за допомогою яких це зображення створюється (oil, watercolour, ink), наприклад: *When Langdon reached the landing at the bottom of the stairs, the unmistakable smell of linseed oil and plaster dust assaulted his nostrils* [2, с. 113].

Техніка створення твору мистецтва вербалізується через описи дій митця й може реалізуватися як на рівні створення картини, так і на етапі її споглядання. При цьому вживання прямих та непрямих номінацій власне картини є необов'язковим, ідея твору й враження від нього імплікуються в об'єктивації техніки створення твору живопису: *Only her gaze was sharp, and the juxtaposition conjured images of a multilayered Renoir portrait... veiled but distinct, with a boldness that somehow retained its shroud of mystery* [2, с. 74].

Для дескрипції феномену мистецтва на семантичній основі виділяються оцінні (містять сему ставлення героя або наратора до описуваного явища в мистецтві), емотивні (виражають емотивні характеристики твору мистецтва, які створюють відповідний вплив на реципієнта), естетичні (корелюють зі сприйняттям зовнішньої форми твору мистецтва реципієнтом або описом цього сприйняття наратором і виражаються прикметниками, подібними до *beautiful, ugly*) й параметричні якісні прикметники.

Феномен живопису також вербалізується за допомогою стилістичних засобів на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях мовної організації. На лексико-семантичному рівні описи мистецьких реалій реалізуються за рахунок вживання метафори, персоніфікації, порівняння, синекдохи, оксюмору та ін.

У процесі спілкування твір живопису може виступати як фон, об'єкт чи суб'єкт комунікативної ситуації [1, с. 7]. Іноді автор вдавався до актуалізації реалій мистецтва на подієвому рівні для опису інтер'єру: *The reddish glow of the service lighting sifted upward, casting an unnatural smolder across a staggering collection of Da Vincis, Titians, and Caravaggios that hung suspended from ceiling cables* [2, с. 35]; або з метою позначення локації подій: *As they straightened out, Langdon turned in his seat, craning his neck to look out the rear window toward the Louvre* [2, с. 149].

Твори живопису в романі виконують переважно роль об'єкта комунікативної ситуації, яка актуалізується в ситуаціях перцепції та презентації твору мистецтва: *Langdon felt almost disrespectful to be racing past so many masterpieces without pausing for so much as a glance* [2, с. 188].

Дія твору мистецтва в ролі суб'єкта комунікативної ситуації передбачає його реалізацію як активного учасника комунікації, який здійснює вплив на глядача. Дієслівні конструкції можуть бути як пасивними, так і активними. Фізичний вплив має метафоричну природу й корелює з гіперболізованою перцепцією: *"I'm trapped in a Salvador Dali painting," he thought* [2, с. 21]. Психологічний вплив позначений емотивною та інфлуентною дією на реципієнта: *You will be shocked to learn what anomalies Da Vinci included here that most scholars either do not see or simply choose to ignore* [2, с. 259].

Роль твору живопису може змінюватися в залежності від змін статусно-рольових характеристик комунікантів або контексту в комунікативній ситуації.

Типологія адресанта в мистецькому дискурсі поділяється за кількісними та якісними характеристиками. З огляду на кількісні показники існують індивідуальні адресанти (одна особа, що створює твір живопису): *Oddly, Da Vinci appears to have forgotten to paint the Cup of Christ* [2, с. 259]; та групові адресанти: *It was heady company. Da Vinci, Botticelli, Isaac Newton, Victor Hugo, Jean Cocteau... Jacques Saunière* [2, с. 342].

Живопис, будучи зображальним видом мистецтва, передбачає добре освітлений простір для створення картини. Експозиція картини може проводитися як при яскравому, так і при тьмяному освітленні: *Sophie stood on the threshold a moment, scanning the large rectangular chamber beyond. It too was bathed in a soft red light* [2, с. 118].

У мистецькому дискурсі швидкий чи повільний плин часу актуалізується шляхом введення відповідної перцепції часу, що стосується феномену живопису:

- вживання прямих номінацій з семою прискорення: *Quickly striding the final few steps to the Mona Lisa, she illuminated the floor directly in front of the painting* [2, с. 133],
- вживання імпліцитних маркерів прискорення подій;
- вживання лексем з семою пролонгації: *As they dropped farther into the subterranean foyer, the yawning space slowly emerged from the shadows* [2, с. 23],

- вживання лексем з семою концентрації: *Sophie examined the figure to Jesus' immediate right, focusing in* [2, с. 265],
- детального опису твору мистецтва або роздумів про нього в поєднанні з вищезазначеними способами: *Swallowing her apprehension, Sophie moved slowly across the room. After everything she'd heard about the Mona Lisa, she felt as if she were approaching royalty. Arriving in front of the protective Plexiglas, Sophie held her breath and looked up, taking it in all at once* [2, с. 110)].

1. Черник М. В. Лексико-семантичні засоби вираження мистецьких реалій в англомовних художніх текстах. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. 2017. № 70. С. 219–224.
2. Brown D. *The Da Vinci Code* / D. Brown. London, 2009. 489 p.

ПИТАННЯ ПРИКЛАДНОЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Селюкова С. В.

Науковий керівник – канд. філол. наук, професор Кобякова І. К.

Сумський державний університет

З поширенням глобального спілкування та зростанням культурного розмаїття виникає потреба в розумінні та адаптації мовних моделей для різноманітних контекстів і культур. Прикладна лінгвістика вивчає вплив мовних технологій на сучасну спільноту, включаючи переклад, мовний аналіз, мовні технології та інші аспекти, що допомагають взаєморозумінню між культурами. Дослідження, пов'язані з когнітивною лінгвістикою, дозволяють краще розуміти взаємозв'язок між мовою та когнітивними процесами у людини [1, с.133]. Це допомагає покращити процеси навчання, комунікації та розвитку людського мислення. Дані аспекти і є актуальністю обрання теми.

Об'єктом дослідження є основні питання прикладної та когнітивної лінгвістики. Предметом дослідження є головні аспекти прикладної та когнітивної лінгвістики, такі як мовний аналіз та переклад, навчальні методи, когнітивні процеси та мова, соціолінгвістика та мовна політика. Метою дослідження є аналіз прикладної та когнітивної лінгвістики як напрямків мовознавства.